

Sygn. akt III UK 478/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do renty,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 stycznia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 1 sierpnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2018 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną E. K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 23 października 2017 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 15 marca 2016 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 1 grudnia 2016 r., ponieważ komisja lekarska ZUS stwierdziła, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

Ubezpieczona E. K. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 1 sierpnia 2018 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 45 ust.1 Konstytucji RP oraz art. 12 ust. 1 w związku z ust. 3 i w związku z art. 13 ust. 1

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c. i w związku z art. 227 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 279 k.p.c. i w związku z art. 232 zdanie drugie k.p.c. i art. 299 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Jej zdaniem, bez zbędnego zagłębiania się w treść skargi widać, że Sąd Apelacyjny naruszył przede wszystkim przepisy prawa procesowego, a w szczególności przepisy regulujące postępowanie dowodowe, m.in. art. 232 zdanie drugiej k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 279 k.p.c. oraz art. 299 k.p.c. Ponadto został naruszony art. 45 Konstytucji RP, art. 12 ust. 1 w związku z ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Uzasadniając twierdzenie dotyczące naruszenia tych przepisów, skarżąca podniosła, że Sąd zbagatelizował stopień jej niezdolności do pracy. Zmarginalizował też jej wyjaśnienia, co doprowadziło do tego, że ustalenia dotyczące jej ogólnego stanu organizmu zostały dokonane w sposób niewłaściwy. Sąd decydującą rolę w procesie dowodzenia przyznał opiniom biegłych różnych specjalności, których wnioski stoją w zdecydowanej opozycji do dowodów z dokumentów w postaci zaświadczeń lekarskich oraz do ogólnych wyjaśnień skarżącej. Sąd skoncentrował się wyłącznie na występujących u skarżącej schorzeniach, pominał zaś zbadanie innych okoliczności przemawiających za uznaniem jej za niezdolną do pracy zgodnie z ustawową definicją takich jak: wiek, poziom wykształcenia, wyuczony zawód, predyspozycje zawodowe, możliwości zarobkowania w wyuczonym zawodzie, 15-letni okres niewykonywania pracy zarobkowej, zakres zadań i obowiązków pracowniczych wymaganych obecnie do wykonywania zawodu skarżącej, wysiłek jaki musiałaby ona podjąć w celu ewentualnego przekwalifikowania zgodnego z poziomem swoich umiejętności.

Ponadto skarżąca zarzuciła, że Sąd zawęził „wydolność” zarobkową wnioskodawczyni wyłącznie do jej ostatniego etapu pracy jako sprzątaczk, natomiast powinien zbadać, czy utraciła ona „wydolność” zarobkową w ramach

wyuczonego zawodu i czy ostatnio wykonywana przez nią praca sprzątaczką jest w świetle powyższego niżej kwalifikowana.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy

orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Jest on oparty na założeniu, że Sąd błędnie dokonał swoich ustaleń dotyczących oceny stanu zdrowia skarżącej jako przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na jedynie na podstawie wniosków wynikających z opinii biegłych lekarzy sporządzonych w toku postępowania w niniejszej sprawie, natomiast pominął w tym zakresie szereg istotnych z tego punktu widzenia okoliczności objętych ustawową definicją niezdolności do pracy. W szczególności Sąd pominął zaś wyjaśnienia samej skarżącej oraz przedłożone przez nią dokumenty w postaci zaświadczeń lekarskich. Nie uwzględnił również poziomu kwalifikacji zawodowych skarżącej.

Odnosząc się do tej tezy, Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności zauważa, że wymienione przez skarżącą przepisy procesowe odnoszą się do postępowania przed sądem pierwszej instancji. Tymczasem skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia służącym od prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Jeśli więc autor skargi kasacyjnej chce odnieść formułowane przez siebie zarzuty do takiego orzeczenia, to musi uzupełnić podstawę zaskarżenia o przepisy regulujące postępowanie apelacyjne, przede

wszystkim zaś art. 391 § 1 k.p.c., czego skarżąca jednak nie czyni. Powoduje to, że już sama konstrukcja podniesionych przez nią zarzutów procesowych musi być uznana za wadliwą.

Niezależnie od powyższych spostrzeżeń, Sąd Najwyższy pragnie podkreślić, że jeśli w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy przedmiotem sporu jest ocena stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie, to taka ocena jako wymagająca wiadomości specjalnych musi być dokonywana z udziałem biegłych lekarzy reprezentujących odpowiednie specjalności medyczne (art. 278 § 1 i następne k.p.c.) i opierać się przede wszystkim na wnioskach wynikających ze sporządzonych przez tych biegłych opiniach. Specyfika dowodu z opinii biegłego (biegłych) polega zaś m. in. na tym, że jeżeli taki dowód (dowody) został już przez sąd dopuszczony, to stosownie do art. 286 k.p.c. (niepowołanego zresztą przez skarżącą w podstawach zaskarżenia), opinii dodatkowego biegłego można żądać jedynie „w razie potrzeby”. Zarzuty dotyczące nieuwzględnienia wniosków o przeprowadzenie dowodów z opinii kolejnych biegłych nie mogą natomiast odnieść skutku, jeżeli wydane już przez biegłych opinie wyjaśniają istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, a ich fachowość i rzetelność nie została w żaden sposób podważona. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują również obowiązku uzupełnienia już sporządzonej opinii czy to na piśmie, czy też w formie ustnej do protokołu rozprawy w każdym wypadku. Pozostawiają one sądowi decyzję, czy opinia wymaga dodatkowych wyjaśnień ze strony jej autora, a także, czy wyjaśnienia te powinny być złożone w formie ustnej czy w formie pisemnej. Potrzeba taka nie może być jedynie wynikiem niezadowolenia strony z niekorzystnego dla niej wydźwięku konkluzji opinii, lecz być następstwem umotywowanej krytyki dotychczasowej opinii. W przeciwnym bowiem razie sąd byłby zobligowany do uwzględniania kolejnych wniosków strony dopóty, dopóki nie zostałaby złożona opinia w pełni ją zadawalająca, co jest niedopuszczalne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 639/99). W wyroku z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74 (OSPika 1975 nr 5, poz. 108), Sąd Najwyższy wyjaśnił z kolei, że nie jest uzasadniony wniosek strony o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, jeżeli w przekonaniu sądu opinia wyznaczonego biegłego jest na tyle kategoryczna i przekonująca, że wystarczająco

wyjaśnia zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych. W wyroku z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73 (LEX nr 7404) Sąd Najwyższy wyraził natomiast pogląd, że do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c. Nie można zatem przyjąć, że sąd jest obowiązany dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony.

Nie znajduje potwierdzenia w motywach zaskarżonego wyroku także sugestia skarżącej, jakoby Sądy *meriti* pominęły w ramach oceny jej zdolności do pracy posiadane przez skarżącą kwalifikacje zawodowe oraz inne okoliczności wymienione w szczególności w art. 13 ustawy emerytalno-rentowej. Ustalenia faktyczne zawierają bowiem informacje zarówno o formalnym wykształceniu skarżącej, jak i o rodzajach prac wykonywanych przez nią w całym okresie aktywności zawodowej. Wynika z nich natomiast, że skarżąca, choć jest z zawodu technikiem eksploatacji pocztowej, to jednak pracowała wyłącznie najpierw jako telefonistka, a następnie jako sprzątaczką. Poziom jej kwalifikacji zawodowych został zatem określony i to on determinował ocenę stanu zdrowia pod kątem zdolności do pracy. Wymaga przy tym podkreślenia, że w sprawie zostało sporządzonych aż pięć opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu neurologii, onkologii, pulmonologii, chirurgii naczyń i psychiatrii, przy czym opinia biegłych z zakresu onkologii i neurologii została dodatkowo uzupełniona w związku z zarzutami skarżącej, a także opinia biegłego z zakresu psychologii, które uwzględniały nie tylko całą przedstawioną w sprawie dokumentację medyczną, ale także wywiad pochodzący od samej skarżącej.

Przedstawiona wyżej argumentacja przeczy więc twierdzeniom skarżącej, jakoby zaskarżony wyrok był efektem kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów postępowania i przepisów prawa materialnego powołanych w podstawach zaskarżenia. Dlatego jej skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa również, że sposób sformułowania uzasadnienia ocenianego wniosku wyraźnie wskazuje, że skarżąca w istocie podejmuje niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę podważenia przeprowadzonej przez Sądy *meriti* oceny zebranego w sprawie materiału

dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba poddania jej skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Z tych przyczyn, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.